

Městský úřad Čáslav
Odbor školství, kultury a památkové péče
Gen. Eliáše 6
286 01 Čáslav

Váš dopis čj.: MěÚ/20049/2021/ŠKP
Ze dne : 22. 6. 2021
Naše čj.: NPU-321/51224/2021
Vyřizuje: Mgr. J. Černochová
Spisový znak: 823

Praha 24. 6. 2021

Žleby, správní obvod obce Čáslav, OP zámku Žleby, rejst. č. ÚSKP 3117 – sdělení k podmínkám pro oplocení a orientační regulativy pro stavební úpravy objektů z hlediska zájmů památkové péče

Předmět žádosti:

Dne 22. 6. 2021 jsme obdrželi vaši žádost k zaslání obecných podmínek k výstavbě oplocení domů a pozemků, které se nacházejí v ochranném pásmu zámku Žleby. Při ústní konzultaci dne 23. 6. 2021 byla žádost rozšířena i o uvedení obecných podmínek ke stavebním úpravám objektů na území OP.

Charakteristika věci / objektu / území:

Zámek Žleby stojí na ostrohu, vytvořeném řekou Doubravou. Objekt zámku je tvořen dvoupatrovou čtyřkřídlou budovou, vymezující lichoběžníkové nádvoří, které se rozšiřuje k severu, na západní straně vystupuje kaple. Severně od zámku stojí patrová hospodářská budova, na severním konci s hodinovou věží. Na jižní straně je situována mohutná válcová Veliká věž, která tvoří dominantu viditelnou z širokého okolí. Plocha předdvoří před severním průčelím budovy zámku, obehnaná zdí, má parkovou úpravu. Do zámku se vjíždí cestou spirálovitě obkružující budovu zámku. Cesta je chráněná vnější hradbou s bránami na západě, na jihozápadě a na východě. Severozápadně od budovy zámku je dvůr oddělený zdí s bránou, na jehož severní straně stojí kočárovna. V parku jižně od zámku jsou terasové zdi a schody. Ve východní části areálu se rozprostírá v členitém údolí Doubravky krajinářský park. Jeho severní obvod je vymezen kamennou ohradní zdí s bránou. Řeku východně od zámku přemostňuje železný most, vystavěný na místě staršího mostu. K areálu zámku náleží i hrobní kaple, situovaná u farního kostela. Z původního podhradí na severní straně vznikla nyní obec Žleby.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Zámek ve Žlebech byl 3. 5. 1958 prohlášen za nemovitou kulturní památku, zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem 26532/2-1254. Od 1. 1. 2002 je zámek Žleby národní kulturní památkou ČR, vedenou pod rejstříkovým číslem ÚSKP 241. Zámek byl původně založen jako gotický hrad Lichtemburků, od roku 1367 v držení císaře Karla IV. a záhy pánů z Vartemberka. Hrad následně prošel několikanásobnou přestavbou. Renesanční úpravy proběhly někdy před rokem 1615 za Václava Chotouchovského z Nebovid. Další adaptace ze 2. čtvrtiny 17. století postupně proměnily objekt na zámek, který již tehdy získal dnešní půdorysný rozsah. Po roce

1754 nechal Jan Adam Auersperg zámek stavebně upravit v pozdně barokním slohu. Tato podoba zámku určila základní kompozici dnešní stavby. K zásadní přestavbě zámku došlo v letech 1849-1868 za Vincense Karla Auersperga. Autoři přestavby byli František Schmoranz a Benedikt Škvor, kteří se téměř do detailů řídili anglickou předlohou zámku Montecute v anglickém hrabství Somerset. Novogotické detaily se uplatnily i v interiérech zámku, avšak hlavní výzdoba spočívala v obsáhlé sbírce uměleckých a uměleckořemeslných předmětů. Z let 1853-1858 pochází zámecká kaple Zvěstování P. Marie, rovněž od architekta Františka Schmoranze. Sochařská výzdoba ze stejné doby je od Emmanuela Maxe, kameníka Josefa Andrese Krannera a Josefa Svobody. Založení anglického krajinářského parku o rozloze cca 24 ha proběhlo v souvislosti s romantickou přestavbou zámku po roce 1849.

Zámek je jednou z nejvýznamnějších památek romantické architektury v Čechách. Spolu s muzeálním zařízením je zámecký areál ojedinělým dobovým celkem mimořádné umělecké a historické hodnoty. Zámek má však díky své dominantní pozici na ostrohu také výraznou krajinnotvornou hodnotu. Za účelem ochrany areálu zámku s parkem a oběma hrobkami bylo k zamezení nepříznivých vlivů z nejbližšího okolí, zabránění nežádoucím, nebo rušivým zásahům při stavebních změnách v intravilánu obce Žleby a zachování dominantní polohy zámku při pohledech ze všech stran, vyhlášeno památkové ochranné pásmo Odborem kultury ONV v Kutné Hoře pod č. 407, dne 28. 12. 1978.

Sdělení z hlediska památkové péče:

Na ochranu urbanistické a hmotové skladby, prostorových vazeb v rámci sídla i panoramatických hodnot, je třeba při stavebních úpravách na území OP Žleby dodržet následující podmínky:

- Při výměně střešních krytin je třeba zachovat tradiční provedení – tedy maloformátovou keramickou krytinu v režném povrchu a cihlové barevnosti. U krovů dimenzovaných na lehkou krytinu lze akceptovat vláknocementové šablony malého formátu obvykle v červené barvě.
- Střechy by měly zůstat nečleněné. Případné prosvětlení střešními okny je možné pouze v přiměřeném rozsahu. Vikýře jsou přípustné v malé velikosti a omezeném počtu.
- Umísťování fotovoltaických a solárních panelů na střešní plochy je nepřijatelné.
- Při opravě fasád objektů je třeba zachovat původní podobu, či navázat na tradiční vzhled. Zachovávat, či obnovovat je třeba historické členění fasád. Nátěry fasád by měly vycházet z historického stavu, případně být provedeny v nektrastních tlumených barvách (okry v různých odstínech, sv. šedá barva, lomená bílá apod.).
- Okenní otvory je třeba zachovat, či obnovit v obdélných, výškově orientovaných formátech (převýšený formát s poměrem stran cca 3:2). Nepřijatelná jsou okna čtvercová a velké prosklené plochy.
- Okenní a vstupní výplně by měly být dřevěné. Nepřijatelné jsou bílé plastové rámy oken a dveří.
- Při úpravě, či stavbě oplocení je třeba dodržet doloženou historickou podobu, či navázat na tradiční vzhled oplocení (průhledné, či poloprůhledné ploty z tradičních materiálů – dřeva, případně kovu, s možností podezdívky). Nepřijatelné jsou zdi z betonových panelů, ztraceného bednění apod. Maximální výška oplocení je možná v rozmezí cca 1,2 – 1,6 m.
- Venkovní dlažby a výsadby na pozemcích by měly být rovněž v tradičním duchu.

Zdůvodnění:

Dle vyhláškou stanovených podmínek ochrany není možné na území ochranného pásma zámku Žleby rozšiřovat zástavbu na úkor volných a zelených ploch, nebo nevhodně rozšiřovat a zvyšovat stávající objekty. Zároveň je důležité veškerou dosavadní zeleň zachovat v největším rozsahu. Při úpravách jednotlivých objektů a jejich okolí, zahrádek, oplocení apod., jakož i veřejných prostorů a komunikací, je třeba brát estetický zřetel na vzhled obce a odstraňovat nevhodné a rušivé úpravy.

Na území ochranného pásma je tak třeba zachovat hodnoty historického prostředí zámku, zajistit ochranu krajiny i jednotlivých prostor v historické podobě. Vedle respektování drobného měřítka objektů, jejich hmoty i tvaru, je podstatné zachovat cenný architektonický výraz domů. Chránit je třeba i celkové panorama sídla, přičemž velmi důležité jsou vedle vzrostlé zeleně i střechy objektů, způsob jejich pokrytí, včetně materiálu. Střešní krajina, tedy soubor jednotlivých střech, hraje ve vzhledu a charakteru sídelních celků velmi významnou roli. V souvislosti se snahou o pohledové zachování historického prostředí ochranného pásma je důležité, aby typ, barva i materiál střešní krytiny navazovaly na tradičně používané krytiny daného území. Z pohledu zájmů památkové péče jsou vestavby do podkroví na památkově chráněných územích vnímány spíše negativně – zejména z důvodu prosvětlujících prvků, které se projevují ve střešní krajině. Z tohoto důvodu je požadavkem spíše minimalizovat počet a velikost těchto prosvětlujících prvků. Podobu objektů zásadním způsobem dotváří vzhled fasád. Na podobě fasády se podílí architektonické členění, typ použité omítky i tvar okenních a vstupních otvorů a vzhled jejich výplní. Jedním z obecných principů soudobé památkové péče je užívání tradičních materiálů a technologií. Z technického hlediska jsou tradiční materiály a technologie oproti těm novodobým kompatibilní s historickými konstrukcemi, z hlediska estetického mají stěžejní vliv na věrohodný vzhled historických objektů i širšího historického prostředí jako celku. Oplocení domů a pozemků významně doplňuje prostředí ochranného pásma, proto by při stavbě oplocení měla být dodržena tradiční podoba. S celkovým vzhledem ochranného pásma zároveň souvisí i vzhled a rozsah zpevněných ploch, jejichž provedení by rovněž nemělo narušovat historické prostředí.

Mgr. Eva Zápalková
Vedoucí odboru péče o památkový fond